
Prædiken til Langfredag

En prædiken af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Prædiken til Langfredag	4
Langfredag	4
Metadata om værket	4
Metadata om værket	4

Prædiken til Langfredag

Langfredag

Prædikedag Langfredag

Prædikedato 18. april 1924

Prædiketekst Lukas 23

Prædikested Ryde Kirke på Lolland

Prædiken ID P180424-01

Kilde KMF-nr. 14.23.08 (Sted- og datering ifølge Niels Nøjgaard. Datering ud fra Folketingsvalg 11. april 1924.)

Langfredag, 18 April 1924 prædikede K. M. i Ryde Kirke (vistnok foran et Folketingsvalg) Ja! Valget var 11. April 1924

Luc 23. Men de raabte i den ganske Hob og sagde: “Bort med denne — men lad os Barabbas løs!”

Frie og almindelige Valgret — Udstrakt (Kvinderne) — Afstemnings Valgstedet — Tiden (før Paaske) — Kandidaterne — *Resultatet* 2/3 Majoriteten for B. — Vælgerne: Jesus’s — 1) de fattige (daarligt Mod daarlig Tid), 2) Disciplene (ikke Tillid til forstaar ej hans Valutaplan) 3) Processionsmarchen I) Nyfigenhed — II) Sensationslyst — III) kede af Takn. mod Jesus IV) drille Pilatus

Gejstligheden som Stillere for Barabbas — *Agitationen*. Pilatus som konstitutionel Konge — Bort med denne, Barabbas løs. Revyverseomkvæd — Valgets politiske Følger (Jødelands Undergang)

Du personlig — *din* Stemmeseddel: vælg det onde og vrage det gode — Bort med denne, slip Røveren løs! — 1) Betroet Penge, Tillidshverv — 2) din Nabo — 3) i dit Hjem (din Hustru) — 4) Unge og Gamle — 5) Skoleballer 6) naar du ser en fattig — 7) naar du stemmer til Rigsdag (Helhedens Vel) osv.

Men naar de vælger: Bort med denne, slip Røveren løs, da faar du din Vilje. Nu spørger jeg dig: vil du atter daglig korsfæste den korsfæstede — Vil du være med blandt dem? Husk det i Valgets Øjeblikke: lad det mane dig — Rædselsraabet "Væk med denne, slip Røveren løs!" — Lad os, saa tit vi kan, stemme paa Jesus, sæt dit Kryds ved ham. Fader vor, du som — helligt — — komme — ske — giv — forlad — led — men fri — thi *dit* — Vorherre Jesu X's Naade, Gud vor Faders Kærlighed og den hl. Aands Samfund være og blive med os alle. Amen!

Det er i år 1891 år siden — med et rundt tal — at den lige og almindelige valgret forsøgsvis indførtes i Jerusalem. Valget fandt sted — lige som senere ofte herhjemme — umiddelbart før påske. Valgretten var overordentlig udstrakt; om det så var kvindernes krav om ligestilling med mændene var der taget hensyn til det, så også kvinderne havde fået stemmeret. De mødte på valgdagen ikke så talrigt som mændene. Afstemningslokalet var statholderborgens gårdsplads. Resultatet blev afgjort ved simpel stemmeflerhed. Hele forskellen var denne ene, at afstemningen ikke var hemmelig.

Som kandidater var opstillet to mænd, hvoraf den første hed Jesus, den anden Barabbas. De var begge meget kendte mænd — den første havde i de senere år drevet en slags lægmandsvirksomhed ved prædiken og sygepleje. Overalt, hvor han var kommet frem, havde fattige og nødlidende flokket sig om ham — og dem havde han hjulpet på bedste måde — dels havde han talt kærligt og opmuntrende til dem, lært dem at elske Gud i stedet for at frygte ham, lært dem at bære deres modgang med glæde, fordi “alle ting tjener dem til gode, der elsker Gud”, lært dem at takke Herren, når sorg og lidelse brød ind over dem, fordi de nu vidste, at det var alt sammen noget, der var sendt fra Gud og var altså så bare til deres bedste — og dels havde han lagt sine milde hænder på dem, så det var klaret op i deres forvirrede tanker, så de havde følt kræfterne strømme ind i deres svækkede legemer, så spedalskhed var faldet af dem, så døve hørte og blinde så.

Hans modkandidat Barabbas var på sin vis ligeså kendt. Når der var uro og utilfredshed i samfundet, dukkede han op, agiterede og pustede til ilden. Han var en røver d. v. s. i datidens sprog: Han overfaldt karavanerne, dræbte kameler og bortførte bytte — i nutidens sprog: han var kæmner eller bankdirektør og svindlede sig til af de andres gods. Og videre var han faret ad sin egen løbebane, så at han foruden at bære oprører og røvernavn, også havde mordernavnet.

Han var løbet linen ud, som man siger... sådan havde verdensordenen handlet med denne mand Barabbas — fars søn, som ordet betyder — utilfreds, agitator, oprører, røver, morder, sådan måtte det gå, og sådan var det gået.

Resultatet af afstemningen blev et sådant, at det blev mere forklarligt, at man ventede en ca. 1800 år med at ventede med at indføre den frie og almindelige valgret igen.

Det drejede sig om, hvem af dem, der skulle gå bort som en fri mand — den anden skulle så korsfæstes. Det må hellere siges straks og siges så hårdt og brutalt som det skete. Efter en kort, men voldsom valgkampagne, hvor alle midler toges i brug, forelå resultatet: Barabbas var valgt. Jesus dumpede.

Kan du huske første gang, du læste en beskrivelse af dette stykke verdenshistoriepolitik. Det var i din bibelhistorie — kan du huske dengang — den spænding, du læste det med, den smerte, der greb dig efterhånden som uretfærdigheden forgreb sig rære og rære på din helt, den harme, der fyldte dig imod disse umennesker, så du knyttede hånden og bad til, du havde været til stede — du ville have slået dem og sparket dem og ikke standset, før han var frigivet eller du var dræbt — nu har du hørt historien så mange gange, at den ikke længere gør indtryk på dig, og du har set så mange mærkelige resultater af valg, så selv dette knapt får dig til at gyse — o min ven, det er galt af dig — det er synd at livet gør mennesker sløve og stumpe — det skulle jo være sådan, at det altid sved i dit bryst og knyttede din hånd, når du så en lide uret, når det onde forgreb sig på det gode, når sandheden krænkedes, og dyret i mennesket triumferede.

Men dog tiltror jeg dåben så megen kraft, at der ikke er nogen i kirken i dag uden, at han med hovedrysten spørger: “Jamen hvordan kunne det dog gå til? Hvordan kunne det ske, at et folk stillet over for valget mellem den, der ville give dem liv, og den, der ranned’ liv, morderen, kunne vælge sig den sidste. Og jeg tror, I sidder dernede og tænker: “havde jeg været til stede den dag, aldrig havde jeg kunnet stemme sådan.”

Tiden tillader mig ikke at gå ind på alle de politiske intriger og forhold, der gik forud for dette valg og fik det til at munde sådan ud. Kun så meget kan vi straks slå fast, at der var ikke én mellem alle dem, der stemte, der gerne så Barabbas fri. Det var altså ikke af kærlighed til denne, de stemte sådan. Men så må en mand, der ikke var kendt med parlamentarisk liv dog nu alligevel mene, at resultatet var givet, så ganske givet: med overvældende flertal ville Jesus blive valgt. Og han blive lammet og ude af stand til at spørge, når han hørte, at Barabbas gik af med sejren med mere end to trediedele majoritet.

Hvor var alle de mennesker... de folk

Jamen hvor var da Jesu vælgere — hvor var da alle de mennesker, han havde gjort vel imod, de folk, han havde helbredt og bispist og opmuntret og talt ind i hjertet på? De folk, der havde jublet for ham, der havde villet gøre ham til konge, der havde kaldt ham Davidssøn, lagt klæder på vejen for ham, ja endnu i løftede øjeblikke set guddomsglorie om hans pande, kaldt ham Kristus, den levede Guds søn?

Hvor var de henne i dag, alle de mange, hvor var de, hvor var de, denne ene dag, da han for første og sidste gang og eneste gang — trængte til dem — svigtede de ham så? — hvor var de? hvor var de?

Ja, ser du, de fleste af dem var jo småkårsfolk, og de havde jo dengang ikke så meget mod til at træde op som nu om dage, heller ikke så god tid til at komme — 8-timers-arbejdsdagen var jo ikke trængt igennem endnu. De gik vel rundt omkring i Palæstina den dag og passede deres arbejde, hvad enten de var håndværkere eller jordbrugere eller fiskere eller kasserere for told. Og da de rige venner, han havde, holdt sig vel for fornemme til at blande sig med den gemene pøbel på sådan et offentligt afstemningssted og blev liggende hjemme i deres fornemme huse og drak en ekstra kande vin i utålmodighed over, at det trak så længe ud med resultatet — ventetid falder jo altid lang.

Men hans nærmeste da — hans slægt, hans disciple — o, det var det forfærdelige, de forstod ham ikke, han var jo alt for dem — og nu vidste de ikke, hvad han ville, begreb ikke hans hensigter, hans veje, jeg fristes til at sige hans valutaplan, og i modløshed, forvirring, rådvildhed faldt de helt fra hinanden og sammen, forrådte, fornægtede, fortrak.

Men mængden da — mængden, der var gået ham i møde palmesøndag, havde viftet med grene og bredt klæder for ham og hyldet ham med kongesangen, nationalsangen, hymnen fra Det gamle Testamente — hvor var den? Ærligt talt, jeg tror, den var til stede. Nogle siger, at det var ikke den, der stod og råbte, men jeg tror, det var den. Og jeg tror, at de folk, der er med i processionen, er dem, man dårligst kan lide på, når det gælder — det, det drejer sig om for dem, er at være med i processionen, at være med, hvor det foregår noget, at råbe med, når der skal råbes — hvad der foregår, hvad der råbes, kymrer de sig mindre om — det må stemningsbølgen, der i øjeblikket slår sammen over dem, afgøre.

Disse mennesker står nu dernede og er egentlig Jesus velvillig stemt. O, nu kan jeg ikke nå at gå ind på alt det, der omstemme dem, så de ender med råbet: “Bort med denne! Barabbas fri!” Jeg kunne tænke mig, at de først og fremmest stå med det ønske, at der må ske noget, at de ikke forgæves er gået herud, så begynder præsternes svare anklager at virke på dem, så Jesu tavshed — “han kunne da gerne svare, måske der er noget om, hvad de anklager ham for” — så det, at de mærker Pilatus’ sympati for Jesus — her er en lejlighed til at drille en mand, der var over dem — og lysten til at se Jesus ydmyget, den mand, de altid har måttet tage velgerninger af — det ene med det andet, det ene med det andet — og dog — og dog.

Da indtræffer det forfærdelige. Gejstligheden, der havde mere at sige end gejstligheden nu om dage, brød ind på en ny måde. Den hadede jo tømmemanden — han havde ikke præsteuddannelse, han havde ikke kultur, kunne måske ikke engang skrive — og havde alle dage været deres arge modstander, han havde nedbrudt respekten for den, havde angrebet den i tide og utide, mest i utide, så den mistede sin anseelse hos det læge folk, havde bebrejdet den alt, om det så var, at den tog skatter af enkers bo, vi skal vel alle leve — som om han ikke selv gik og faldt til byrde hos ugifte fattigfolk (Martha og Marie) Og i stridens hede trådte præsterne frem for folket som stillere — stillere for Barabbas — præsterne anbefalede røveren — Gejstligheden blev morderens stillere. Er der noget, der viser, at Jesus har ret: Præsteskabet er råddent, da er det denne scene. Fra da af var skæbnen afgjort.

Pilatus gjorde modstand, kom med udflugter — men han var jo konstitutionel konge — hvem hører efter kongen, når folket har talt? “Slip Barabbas løs — og bort med denne! Hans blod over os og vore børn!”

Og mens Pilatus stod og glippede med sine søvntunge øjne, så angst hen til den ranke, tavse, hvide skikkelse ved siden og så gnavent ud over det råbende folk og ønskede sig tilbage til Rom med harem og revyerne og det store torv, kom det som stempelslag, ja fra eller som refrænet i en revyvis

Bort med ham! Barabbas løs!

Bort med ham! Barabbas løs!

Han var såmænd selv ved at nynne med. Så tog han sig sammen og løftede hånden.

Bort med denne! Barabbas løs!

Men da han gik ind efter at have toet sine hænder, svor han på, at valgretten ikke mere skulle indføres i hans dage. Og han holdt ord.

Er Gud højremand eller venstremand? Det har du aldrig tænkt over. Der ser du selv, hvor galt du er vendt. Atter og atter i dit liv har du afgivet din stemme, men aldrig sådan, at du har tænkt på, hvordan du skulle stemme bedst i overensstemmelse med Gud. Nu, i én forstand er Gud Gammel-Estrupper: Han giver selv sine love og fører dem igennem uden hensyn til andet end hvad han ved er sandhed og ret. Men i en anden forstand er han venstremand, er han afgjort demokrat — han lader mennesker selv vælge, og det, de har udtalt sig for, sker, efter deres eget ønske, deres egen vilje. Råbet her havde lydt:

Bort med denne! Barabbas fri!

Hvad spørger man om efter valget? Følgerne, de politiske følger. Og hvad blev de her? “Hans blod kommer over os og vore børn!” havde de råbt. Det skete. Romerne trængte ind i byen, der var oprør og splittelse, sulten rasede, som en moder åd sit eget barn, man myrdede hinanden, man stak ild på kornforrådene, så brændte templet, blodet flød i gaderne, kvinder og børn solgtes som slaver. Jerusalem jævnedes med jorden, jøderne spredtes for de fleste vinde — Folket havde valgt røveren, drabsmanden til fyrste — og rov og mord blev følgen, den uundgåelige politiske følge af en undgåelig, fordærvet politik.

Hvor længe varer følgerne af et valg? Det er forskelligt, det kommer an på, hvor vigtigt det er. Snart 2000 år efter dette står jeg i et næsten ukendt land i et ukendt sogn, selv ukendt blandt ukendte og fortæller om dette valg, og I lytter, fordi I føler at dette har betydning? Skal børn så længe undgælde for, hvad fædre forbrød? Ja, de skal — om de da ellers er børn af deres forældre ikke blot i skind men også i sind.

Men her er det I protesterer. “Det passer ikke,” siger I. “Efter hvad du nu har fremstillet kan vi endda til nød forstå, at de kunne vælge sådan dengang — I gjorde det aldrig.”